

Νεοελληνικός Πολιτισμός

Ενότητα 7: Πυρσοί και Φοίνικες – Το πείραμα του εκσυγχρονισμού

Φίλιππος Παππάς, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής
Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

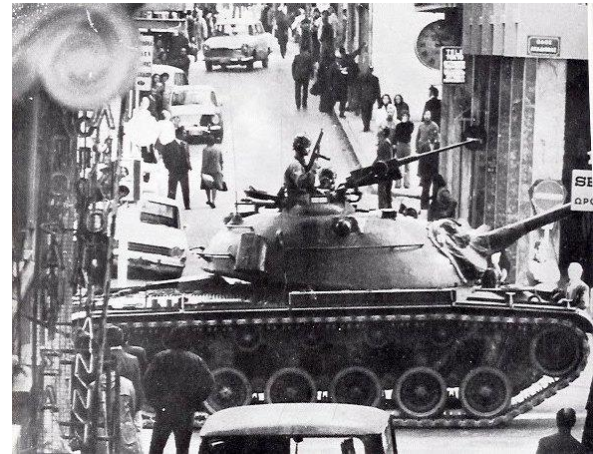

Δικτατορία Μεταξά - Χούντα

- Η δικτατορία του Μεταξά (1936 – 1941) - Η περίοδος της χούντας (1967-1974).
- Συνθήκες – Λογοκρισία.

Εικόνα 1

Εικόνα 2

Το πείραμα του εκσυγχρονισμού

- Η Ελλάδα μετά τον Εμφύλιο (1949 – 1967).
- Δεν είναι κράτος φιλελεύθερο.
- Η οργάνωση του (Έλεγχος φρονημάτων, αδυναμίες πρόσβασης).

Η Ελλάδα μετά το 1974

Ομαλή μετάβαση σε δημοκρατικό
καθεστώς - συζήτηση

Δικτατορία Μεταξά - Χούντα

Η δικτατορία του Μεταξά (1936-1941) - Η περίοδος της χούντας (1967-1974)

Το καθεστώς της 21^η Απριλίου

- Ο «πολιτισμός στον γύψο»: διώξεις και προληπτική λογοκρισία.
- Τα απαγορευμένα βιβλία.
- Οι αρχαιοπρεπείς πολιτιστικές εκδηλώσεις και το κίτς της δικτατορίας.
- Μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης: δυσφορία, σαρκασμός, αντίσταση.

Βασικά χαρακτηριστικά

- Εποχή του Μεταξά και το άνοιγμα της Τηλεόρασης.
- Έναρξη Ραδιοφώνου – Μεταξάς.
- Έναρξη Τηλεόρασης – Χούντα.
- Έλεγχος και Προπαγάνδα.

Βίντεο αποσπάσματα από οπτικοακουστικό αρχείο της ΕΡΤ <http://www.hprr-archives.gr/>

Η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου

- Στοιχεία για τη δημιουργία και τα πρότυπα της ΕΟΝ.
- Η 4^η Αυγούστου και οι τέχνες: ιταλικές επιρροές, στελέχη, παρεμβατική πολιτική.
- Η αισθητική, τα έντυπα και οι φορτισμένοι νεολογισμοί (Γ' Ελληνικός Πολιτισμός, Νέον Κράτος).
- Χρήσεις της αρχαιότητας: τα σύμβολα και η έμφαση στη Σπάρτη.

Η δικτατορία του Μεταξά - Η περίοδος της χούντας - Συνθήκες

Εικόνα 3

Μάθημα Νεοελληνικού Πολιτισμού

Συζήτηση για την ύλη –
Βιβλιογραφικές πηγές

Χουντικά – Ολοκληρωτικά καθεστώτα

- Η προηγούμενη παρακμή.
- Διαφορετικός τύπος συνείδησης/πολιτισμού.
- Η διατύπωση ενός νέου τύπου ανθρώπου.

Εικόνα 4

Αποσπάσματα από την σειρά «Ο Άγνωστος πόλεμος», 1971-1974

Η τηλεόραση ως μέσο σημαντικό πεδίο άσκησης πολιτικής

Πυρσοί και Φοίνικες

Νεοελληνικός Πολιτισμός

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Τα διλήμματα του εξευρωπαϊσμού / η εμπειρία του εκσυγχρονισμού

Τα διλήμματα του εξευρωπαϊσμού/η εμπειρία του εκσυγχρονισμού

- Πού ανήκομεν; Επίμονα μεταπολιτευτικά ερωτήματα.
- Το άγχος της ταυτότητας και ο αμήχανος εξευρωπαϊσμός.
- Ορθολογισμός και παράδοση, Δύση και Ανατολή.
- Ανάπτυξη – κατοχύρωση δικαιωμάτων.
- Συνθήκες εποχής στην Ευρώπη.

Βασικά χαρακτηριστικά

- 1973: Το καθεστώς του Παπαδόπουλου προσπαθεί να φιλελευθεροποιήσει το καθεστώς.
- Επίδραση/συνέπειες από την Ευρώπη.
- Συνθήκες εποχής.
- Εξέγερση πολυτεχνείου (1973) – Χούντα Ιωαννίδη (1974).
- Η τουρκική εισβολή στην Κύπρο.

Τα διλήμματα του εξευρωπαϊσμού/η εμπειρία του εκσυγχρονισμού

- Ο ερχομός του Καραμανλή - Η μετάβαση.
- Πού ανήκομεν; Επίμονα μεταπολιτευτικά ερωτήματα.
- Το άγχος της ταυτότητας και ο αμήχανος εξευρωπαϊσμός.
- Ορθολογισμός και παράδοση, Δύση και Ανατολή.

Τα διλήμματα του εξευρωπαϊσμού/η εμπειρία του εκσυγχρονισμού

- Πού ανήκομεν; Επίμονα μεταπολιτευτικά ερωτήματα.
- Το άγχος της ταυτότητας και ο αμήχανος εξευρωπαϊσμός.
- Ορθολογισμός και παράδοση, Δύση και Ανατολή.
- Η δυσφορία με τον εκσυγχρονισμό.
- Η επιστροφή της ορθοδοξίας ως στοιχείου ταυτοτικής ιδιαιτερότητας.
- Αντιαμερικανισμός, αντιγερμανισμός, ρωσοφιλία: στοιχεία από την πρώτη μεταπολίτευση και την εμπειρία της κρίσης.

Τα διλήμματα του εξευρωπαϊσμού/η εμπειρία του εκσυγχρονισμού

- Πού ανήκομεν; Επίμονα μεταπολιτευτικά ερωτήματα.
- Το άγχος της ταυτότητας και ο αμήχανος εξευρωπαϊσμός.
- Αντιαμερικανισμός, αντιγερμανισμός, ρωσοφιλία: στοιχεία από την πρώτη μεταπολίτευση και την εμπειρία της κρίσης.
- Η έννοια της Εθνικής ανεξαρτησίας / Υπεράσπιση ιδιαιτερότητας, υπερηφάνειας.
- Πρόοδος – Συντήρηση.

Προβολή αποσπάσματος από την ομιλία του Ανδρέα Παπανδρέου στη Βουλή (1977)

[Link](#) για το βίντεο

Τα διλήμματα του εξευρωπαϊσμού/η εμπειρία του εκσυγχρονισμού

- Πού ανήκομεν; Επίμονα μεταπολιτευτικά ερωτήματα.
- Το άγχος της ταυτότητας και ο αμήχανος εξευρωπαϊσμός.
- «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες» - Ελληνοκεντρισμός.
- Οι 2 όψεις – 2 επίπεδα.

Τα διλήμματα του εξευρωπαϊσμού/η εμπειρία του εκσυγχρονισμού

- Πού ανήκομεν; Επίμονα μεταπολιτευτικά ερωτήματα.
- Το άγχος της ταυτότητας και ο αμήχανος εξευρωπαϊσμός.
- Ορθολογισμός και παράδοση, Δύση και Ανατολή.

Παραλλαγές διλήμματος (βασικές έννοιες).

- Ευρωπαϊσμός / Αντιευρωπαϊσμός.
- Αυτονομία (Ανεξαρτησία) / Μη αυτονομία.
- Κεντρικός ρόλος θρησκείας ή όχι.

Γενικευμένος αντιελιτισμός (Είμαστε όλοι ίδιοι).

Διαχωρισμός, Εθνολαϊκίστικη αφήγηση, πολλαπλές διαστάσεις.

Η παράδοση – Οι μορφές της, Συζήτηση με τους φοιτητές

Το παρελθόν - Παράδοση

- Η νοσταλγία του παρελθόντος στη βάση της είναι εξιδανικευμένη και συντηρητική σε μεγάλο βαθμό.
- Το παρελθόν είναι πιο σύνθετο.

Εκσυγχρονισμός – Παράδοση, Συζήτηση με τους φοιτητές - Συμπεράσματα

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/2)

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 1. Metaxas-regime-greek-fascism

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File%3AMetaxas-regime-greek-fascism.png>

By Greek State (The magazine Neolaia, published by the Greek State) [Public domain], via
Wikimedia

Commons from Wikimedia Commons

Εικόνα 2. 1967-4-21 greece01

http://commons.wikimedia.org/wiki/File%3A1967-4-21_greece01.jpg

By Joanna (21 Απριλίου 1967) [CC-BY-2.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by/2.0>)], via
Wikimedia Commons from Wikimedia Commons

Εικόνα 3. 21 Απριλίου 1967

<https://www.flickr.com/photos/piazzadelpopolo/4538690728>

By Joanna, [CC BY 2.0, (<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/deed.en>)], via flickr

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/2)

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 4. GambierParryMetaxasJorgeIIDalbiacYPapagosEnero1941—128421

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File%3AGambierParryMetaxasJorgeIIDalbiacYPapagosEnero1941--128421.jpeg>

By Unksnown [Public domain], via Wikimedia Commons from Wikimedia Commons

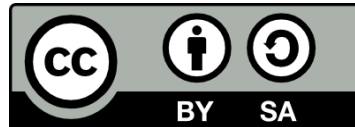
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φίλιππος Παππάς - Γρηγόρης Πασχαλίδης. «Νεοελληνικός Πολιτισμός. Πυρσοί και Φοίνικες – Το πείραμα του εκσυγχρονισμού». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS193/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

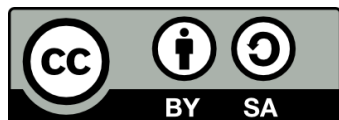
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Γιομελάκης Δημήτριος>
Θεσσαλονίκη, <Εαρινό Εξάμηνο 2013-2014>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

